

כיצד העדים פרק ראשון מכות

מסורת הש"ס

(א) ס"א ממוזן ביד בעלים
מאי ניהו, (ב) לקמן ה.,
(ג) [חגיגה טז:] (ד) [כתובות
יח:] "ב"ק קסח. סנהדרין
מד:] (ה) [לעיל ב:] לקמן ד:]
"ב"ק ה., (ו) [ב"ק פט.]
(ז) רש"ל מ"ו, (ח) רש"א
כשהבעל, (ט) [טעות],
(י) [ז"ל בידה],

הגהות הב"ח

[illegible]

מוסף רש"י

משלשין. לשון חלוקה
לפי חשבון הוא (כתובות
טז.)
עוד לה מקרא
והנה עד שער העד ואמר
(סוטה ב:) כל מקום
שנאמר עד הרי כלן שם
(תגינה טז:) וכענין לקמן
(ג.) כיוון שהיה שבר
המכשיר חורר ומגיד. דבר
המכשיר שם הוא הראשון
לדמי (ויקרא ה) אפי'
יבא, להאגיד כמימיה אפי'
יבא (סנהדרין מד:) דגוי
עדות חלה הגדה כמינא
אם לא יגוי וגוי (כתובות
יח.) ומרדכי כמה אדם

מאי ניהו. האי ממון ציד צעלו דקאמר ר"ג היינו דלא נעשה משה שעדיין לא שילם אלא שגמר דינו לשלם: **משלשין בממון.** אם שלשה עדים הן או ארבעה משלשין ביניהם בית דין נעשין שלש ביניהן להשקותם צפרעון איש לפי חלקו. אי נמי האי משלשין לישנא צבעלמא הוא מחלקין הפרעון צין שלשתן והוא הדין נמי אם ארבעה הן מרבצין: **כל תמייה.** תמייה וכו' יכול הוא לתזור בו ויפטר הגדון ממשלם: **העדנו.** אני ופלוני וחצירו אינו מודה: **וחוייבנו ממון.** צ"ד שהחמנו והעמידנו הגדון גדין על הדימתו וחייבנו צ"ד ומהוא שעתא ממונא הוא גביהו ואין זה מרשיע את עצמו שכבר הרשיעוהו אלהים: **כיון דלנחצריה לא מצי מחייב ליה.** שאינו נחצריה לא: **תצירן:** **מתני'** שגירא **אשם אשמו.** פלוגי דבין פלוני וזה ואומר לא גרשתי ואני חייב לה כתובה ונמצאו זוממין צעמנו הייתם: **והלא צין היום דו'. כלומר** מה יעלמו אלו אם תאמר כל הכתובה והלא שמה ימות או יגרשנה היום או מחר וסופו ליתן לה כתובה נמצאו שלל היו מפסדין אותו כלום: **אומדין כמה אדאס רואה ליתן נכסותה של זו.** מספק ששם נתארמלה או נתגרשה יטלנה לוקח ואם מתה יגרשנה צעלה ויפסיד מעותיו שנתן ובגמ' מפרש מאי קא מחייב להו תנא דמתני' ליתן: **גמ'** כיצד שמי. כלומר מאי קא מחייב להו למיתב דיש לפתור שמתנו לפני דלדיס כיצד הרי יש לאלאם ולאשה זכות ספק בכתובה וז' היא מצפה ששם ימות או יגרשנה תגבה את כולה והוא מצפה ששם תמות צחיו יגרשנה יפה כח זכותו ממכח זכותה שהוא אוכל פירות הקרקע ההמיוחד לכתובתה תמיד ולא היא עודד שהוא מחזק ועומד והיא מחסרה גביהא ואם צוה למכור לאחר זו זכות ספקיה וזה זכות ספקיה שלו ממכר

ביתור משלה ולישא דמתני' משמע ששמן זכות ספיקה דקתני כמה
אדם רוצה ליתן שאם נתארמלה והא ליכא למימר שאותן דמיס יתנו
הזוממין שהרי לא זכות ספיקה צלו להפסידו אלא זכות ספיקו שהיו
ממיידיין אותו לפרוע מיד ויש לומר דה"ק שמין זכות ספיקה כמה
אדם רוצה ליתן בטובת הנאה שלה ואותו לא ישלמו וכל השאר
ישלמו שכל השאר היו מפסידין אותו בעדותם אבל אותן דמיס לא
היו מפסידין אותו שהרי גם עתה שזוממו אם יתנה רוצה למכרה
היו הפעל צרין טובת הנאה וזו דלמא זכות ספיקו לקמרי
מתני' דלישימו ואותן דמיס יתנו העדים ואלה ממיידיין להו כולי
האי שיתנו כל הכתובה חוץ מטובת הנאה דשמא לא היה נפסד
בבעדותן כל כך שאף עתה כשהו זוממין שמא ימות מחס ותגבה הכל
כי היא לא תמכרנה לו בטובת הנאה אבל טובת הנאתו יתנו לו
שכן היו מפסידין אותו שאם לא הזוממו היה פורע מיד עכשיו שהזוממו
יש לו זה זכות ספיקו בכתלה ושאלם נתארמלה דמתני' ה"ק
ואומדין כמה אדם רוצה ליתן בכתובה זו שהיא תלויה בספק שאם
נתארמלה תגבנה היא ואלא שמה' צבילה ושמין ד"ד את זכות
ספיקו ויתנו לו רב וסא אמר צבילה זכות ספיקו של צבל אומדין
כמה אדם רוצה ליתן לו ואותו יתנו הזוממין: רב נטו אמר צבילה

יבנות ספיקא אומדין ואיתו לא ישלמו" (וכל השאר בשלמו) וחומר גדול
הוא אלנן: **אמר רב פפא באשה** שמין כרז נתן ובכחכותה לא
ישלמו לו אלא העודף בכחכותה על הדמים הללו אבל לא נכסי מה
פירות בחייה ומלירש אותה כמותה אין משלמין דיכולין לומר אמר
לא כך שמעתיה וכך שמעתי רב חסדא אמר בצעל לפי מה
שלא בלתי לוקח מדקדק בכך רב נתן אמר באשה וזה רב פפא וסו
לכחכותה זו ישומו. ולפי מגמגם שם מרדא הימי מחייבין לה
ועוד דהכי איבעי ליה למיתני רב חסדא אמר נכסי בצעל ותו

הנהגתו של עדים אחרים, כי משתמחין הקד עדים הומו משמלמן לו כבחופה, דהא פשוטא, לא כלל שמהא שמהא אינו מחדד לטוב בחופה לעולם, שמהא ממוי ירישהה בעלה ומאחא לפיכך אין אומרים ישלמו לה בחופה אללא אומרים כמה אדם רואה ליתן לו מיד בחופהה על פשוטא ועילנה איה וחסא ממוי ירישהה בעלה ויהא איפסד מיה שנתן ודמיס הללו יתנו לה העדים, ומה מפסדין איהם מיד, אינא שמהא ומחריה רואה ואלא וו לשלם (בבבא מצירא ט"ז ע"ב).

۶

בְּאוֹמֵר עֲדוֹת שָׁקֶר הָעֵדוּת. וְשׁוֹן הוֹס לְכַאֲזוֹרָה מִשְׁמַע (א) דְּכִי אָמַר הָכִי מִשְׁלֵם חֲלָקוֹ דְּלִ"כ בְּזָק לְהַפְסִיד מִמּוֹן חֲצִירוֹ בְּעֵדוּתוֹ וְלֹא נִרְאָה דִּהָא לִּיתָא מִן דְּמִשְׁלֵם מִמּוֹן אֲלֵא א"כ הוֹס בְּזָמְקוֹס פְּלוּגֵי עֲמֵנו הֵימָס לְכָר יֵשׁ לְפָרֵשׁ עֲדוֹת שָׁקֶר הָעֵדוּת וְשׁוֹן הוֹזְמוֹ

שניהן להשפיל ים נפרש (ו) כדאמר עדות שקר העדמי קותר עדותו ולא שייכא ביה תורת הוצאה כי אם בחצירו ופריך הא כל כמיניה אפי' הוא בעלמא איני לדי הוצאה דכיון שהקיד שוב חזר חוזר ומגיד והוי כלא שקר את דבריו וא"כ הוה שניהם זוממין ומשלמין ממנו:

מי משלם והא תניא **כיצד** שמיין. אותו זכות שיש לו

לצעל כחוצתה דמה שהיא
תחתיו יותר מאס גרסה לפי שאתה
מואל אותו יפיו כח שיש לו לצעל
זמה שהיא תחתיו צ"ד דרכים האחד
אס ימכור לאחר זכות ספיקו שאס
מתה יירשנה והשני הוא יקנה מאשתו
זכות ספיקו שאס מתאלמן ואז תמגרשו
שהיא תמכור לו בדמים מועטים
ובענין זה יפה כח זכותו יותר
מאס (ה) למכור הוא זכות ספיקו כיצד
היר' שהיתה כתובתה ק' מנה אס בא
למכור זכות ספיקו יתן לו הלוקח ג'
מנה נמצא שזכות הצעל כמה הוא
זמה שהיא תחתיו עולה לג' מנה
בדקך זה וכשהיא מוכרת כתובתה
עולה זכותו ק' מנה לפי שאין זכות
ספיקה שיה כמו זכות ספיקו חלא
שהוא מוחזק ועומד והיא מחסרה
ובינייה ועוד שהוא אוכל תמיד פירות
הקרקע המיוחד לכתובתה ולא היא
ולכן (ו) כשהוא מוכר זכות ספיקו צ"ג
מנה האשה מוכרת זכות ספיקה הן
לצעל הן לאחר זמ' מנה הרי ק'
שיקנה מאשתו זכות ספיקה שאתה
לו כל הכתובה של ק' מנה צ"ה מנה
והשאת בדקך זה עולה יפיו כח זכות
הצעל זמה שהיא תחתיו לס' מנה

מ' אמרינן דשמין לאשה כמה אדם רואה ליתן בזכות ספקיה דהיינו ארבעים וכל השאר דהיינו ס' מנה ישלמו שכל השאר ^(א) מפסדין אותו בעדותן שמעדין שגירשה שרה' היו מחייבין אותו לל הכתובה ונחלשנה דמתי' משמע הכי דקתי' אומדין כמה אדם רואה ליתן שאם נתאחרמה או נתגרשה משמע דשמין בצאה או דלמא לא לא אמרינן לשלם בצאה לחייב העדים לשלם כל הכתובה חוץ מזכות ספקיה כדפי' שמה לא היה נפקד בעדותם כולי האי דשמה לא תמכור לו האשה וזכות ספקיה ולכן אין לנו לשלם בצאה כדפירשתי אלא שמין בצבעל כמה יתנו לו בזכות ספיקו אם ימכור זה דהיינו ג' מנה וכן ישלמו לו העדים שכן מפסדין אותו ושאלם נתאחרמה או נתגרשה דמתני' לאו למימר דשמין בצאה אלא ה"ק אומדין כמה אדם רואה ליתן בעדותה ^(ב) וזו שיהא תלויה בפקד ספק שמה תתאלמן או נתגרסה תגבנה היא ואם מתה יירשנה בעלה ושמין צית דין וזכות ספיקו ויתנו לו: **מַעֲדִין אֵנו בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁגִּירָשׁ אִשְׁתּוֹ וכו'.** וא"ת וליחייבו שאר כסות ^(ג) (ועונה) דהא מפסדין לאשה וי"ל דמיירי שמעשה ידיה שהי' ^(ד) צידו שזין כשאר כסות (ועונה) ועוד י"ל שאומרת גירשתי ואו"כ מחלה לבעלה אותה (ג') דבריה ואע"ג דלמרינן האשה שאמרה ללבעלה גירשתי נאמנת ה"מ היכא דליכא עדים אצל היכא דליכא עדים לא כדלמרינן בעתבות פירק האשה שנתאחרמה (ה' דנ:):

שלה ואע"פ שאף נכסי מלוג היו מפסדין אותו בעדותן מלאכול
אף העדנו אלף על כחוצתה ולא ידענו שהיו לה נכסי מלוג. ואני
נכסי הצעל אם עדיה אם יזכורית אומדין את טובת הנאתה
ש מאי ובאשה דקאמר רב נתן בכחוצתה שאם ייחד לה קרקע
וזכות ספיקה הלא לא היו מפסדין אותו אלף זכות ספיקו
יחזק דייחד לה שדה לכחוצתה מאי טעמא דרב חסדא דליג:
ואע"פ

המעוות יתירצה זה למכור כתובת אשתו בטובת הנאה כענין שפירשנו למעלה. ורב נתן בר הושע
וושמין בכמה תרצה אשה זו שתמכור כתובתה בטובת הנאה כמו שפירשנו למעלה (2). ורב פפא
באשה ובכתובתה הן שמי' (7) נמצא רב נתן ורב פפא חולקין על רב חסדא ורבו עליז: נכאן חסרי

(א) פ'י לא מבעיא וכ"ה בטור ח"מ סי' נח בשם רבינו וע' ש"ך שם סי' ק"א שהאריך בזה: (ב) מילד כו' שמין א': (ד) דברי ר"פ לא פירש ר"ח ועי' רש"י ובעל המאור ורמב"ן מלחמות ובחידושו ובע'

עין משפט
נר מצוה

א מ״י פ״כ מהל' עדות
הלכ׳ טוח״מ ק״י לח׃
ב מ״י פ״ג מהל' עדות
הלכ׳ ה סמג עשין קט
טוש״ע ח״מ ק״י כט ס״א:
א ג מ״י פ״ח שם הל'
ח סמג עשין קי':
ב ד ה מ״י פכ״א שם
הלכ׳ א סמג
טוח״מ ק״י לח׃
ג ד מ״י שם הלכ׳ ד סמג
טוח״מ ס״א:
שם טוח״מ ס״א:

רבינו חננאל

[illegible]

שמן, יורשהו בעלה: חסד
חסד, אמר רב חסדי
בעל, רב נתן רב הושעיא
אמר באש: אמר רב
אמר וכתובה וכתובה
אין כשם שעלה עליה
שגוריהו עלה ותן לה
כתובה ומצאו ומצין
אין משלמין לה כל
כתובה אלא לפי טובת
הנאת כתובההא
אמר פורש פרק החובל
בתבין (89) ב"ה

חמש שנה וקטן פגיעת
ש"כ רב כבאן אמר
איש ש"כ ש"כ תבית
אשר לו ש"כ תמות אשה זו
אחיה: חסד
אמר רבא ליתן כתובהה
עליו יורשהו כן
וכיבא בה חקונה אשה
הבעל ואם תאלמנה או
תתגרש חתמה חתמה
אבדו מעות חקונה והו
השווין מפסדין
הבעל
עדותן שוה והוא
שזמנו לעשות לבעל
אחולקין בזה רב חסד
אמר כעל שמין אומדן
כמה אדם רוצה ליתן
לכד ליתן חתמה או
השווין חתמה אשה
הבעל ששיתן כתובה
התחין
ענין ששיתן למלה.
ששיתן ש"כ רב חסד
אמר כעל כלומר אומדן
לע"ה והבעל כמה

אמר בדעת האשה אומדין
סיף על דברי רב נתן ואמר
מן הכתב ג' שיטין וחצי:

(ג) ע"י רש"י ובערוך ערך
שם ובריטב"א: